

Антоніна БОЙЧУК,

orcid.org/0000-0001-5401-8343

*молодша наукова співробітниця науково-дослідного сектору
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка,
аспірантка кафедри музикознавства та культурології
Сумського державного педагогічного університету імені Антона Макаренка
(Дрогобич, Львівська область, Україна) art_science@ukr.net*

НАРИСИ ФОРМУВАННЯ ЕСТРАДНОГО СПІВАКА УКРАЇНИ У ПАРАДИГМІ ХХІ СТОЛІТТЯ

У фокусі мистецтвознавчої науки сучасності, дедалі більше увага прикута до естрадного мистецтва та його ключової сфери – співу. Саме естрадний спів, постав за вимогами складовою виховання індивідуума в соціумі сьогодення. Спів під фонограму (від дитини до дорослого) заповнив навчальні заклади різних рівнів навчання, і тим самим, став ключовим етапом осмислення професіоналізації навчального процесу та навчання майбутніх фахівців мистецтву естрадного співу.

Відтак, ключові елементи синтезу вокально-інтонаційної виразності та культури співу в контексті формування естрадного співака розкриває дана публікація. Таким чином, початкова система навчання проводиться на академічній основі крізь призму ключових елементів специфіки естрадного співу, яка проявляється у манері та специфіці подачі голосу через мікрофон або акустику.

Пріоритет формування виразових засобів естрадного співу пов'язаний із диханням, атакою звуку, проведенням мелодії, відпрацюванням артикуляційної складової, роботою над дикцією, опануванням специфіки виконання штрихів. Наступний елемент, має на меті розкрити ази культури співацької індивідуальності, яку певною мірою деталізує специфіка акустики приміщення, втілення художнього образу твору та плекання власної харизми, як складових у підкоренні слухачької аудиторії. Узагальненням, постає підбір репертуару та його стильова приналежність, котра відобразить усі вище зазначені компоненти основ формування естрадного співака.

Пріоритетною основою, постають власні дослідження автора, які у широкому сенсі спрямовані на виокремлення феномену й власного спектру дослідження – американізований «метод трубочки», культуру співу, нарешті формування аспектів виконавської майстерності формування крізь призму специфічних авторських позначок, естрадно-фольклорних композицій українського мас-медійного простору.

Ключові слова: формування, дослідження, естрадний спів, культура співу, виразові засоби, інтонаційна виразність.

Antonina BOICHUK,

orcid.org/0000-0001-5401-8343

*Junior Research Associate of the Scientific Research Sector
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University,
Postgraduate Student at the Department of Musicology and Cultural Studies
Sumy Anton Makarenko State Pedagogical University
(Drohobych, Lviv region, Ukraine) art_science@ukr.net*

ESSAYS ON THE FORMATION OF A POP SINGER OF UKRAINE IN THE XXI CENTURY PARADIGM

In the focus of contemporary art science, every time more attention is focused to pop art and his key field – singing. It is pop singing, became a sought-after component of the education of an individual in society today. Singing to a phonogram (from a child to an adult) flooded educational institutions of various levels of education, and thereby became a key stage in understanding the professionalization of the educational process and training of future specialists in the art of pop singing.

So, key elements of the synthesis of vocal and intonation expressiveness and singing culture in the context of the formation of a pop singer, this publication reveals. The initial training system is conducted on an academic basis through the prism of the key elements of the specifics of pop singing, which manifests in the manner and specifics of delivering the voice through the microphone or acoustics.

The priority of the formation of expressive means of pop singing is connected with breathing, sound attack, conducting the melody, working out the articulatory component, work on diction, mastering the specifics of performing strokes. The next element, aims to reveal the basics of the culture of singing individuality, which to a certain extent is detailed by the

specifics of the acoustics of the room, the embodiment of an artistic image of a work and nurturing one's own charisma, as components in the subjugation of the listening audience. In general, the selection of the repertoire and its stylistic affiliation appears, which will reflect all the above-mentioned components of the basics of the formation of a pop singer.

The priority basis is the author's own research, which in a broad sense are aimed at distinguishing the phenomenon and own spectrum of research – the americanized «tube method», the culture of singing, narratives of the formation of aspects of performance skill formation through the prism of specific author's marks, pop and folklore compositions of the Ukrainian mass media space.

Key words: formation, research, pop singing, singing culture, means of expression, intonation expressiveness.

Постановка проблеми. Мистецтво співу, одна із ключових фундацій сучасного розмаїття мистецтвознавчого дослідження. Особливу увагу привертає естрадне мистецтво, а відтак – естрадний спів, формування індивідууму естрадного співака, цілісної системи формування особистості та мистецтва естрадного співу, тощо. Синтезуючим фактором постають принципи початкового етапу навчання та опанування виконавськими навиками, котрі ґрунтуються на академічній основі, а в процесі розвитку трансформуються у естрадну манеру з урахуванням стилєвих особливостей. Голос естрадного співака може звучати, як з допомогою звукопідсилюючої апаратури із ефектами мікрофонного обертопу, так і природньо-акустично із опорою на фізіологічні можливості власної резонаторної системи. На сьогодні, відсутня стала теорія навчання, яка змогла б повноцінно виховати естрадного співака. Ця нестача методичного та наукового забезпечення, великою мірою нівелює даний напрямок і зводить його до елементарного співу у мікрофон та під фонограму мінус (-).

Аналіз досліджень. Вагомі дослідження естрадного мистецтва України ми вбачаємо у світлі виокремлення значення естрадної пісні. У такому напрямку працює ґроно українських дослідників: М. Мозговий, вперше уніфікував становлення, розвиток та популяризацію української естрадної пісні (Мозговий, 2007); Т. Рябуха, акцентує увагу на жанрові коефіцієнти української естрадної пісні, харизматичність, перевтілення артистів на сцені та прояв власної оригінальності щодо подачі пісенного продукту (Рябуха, 2017); І. Бобул, опирається на індивідуальність естрадного співака, його сценічний образ та змістовність передачі словесного тексту засобами власної харизми та потуги голосового апарату (Бобул, 2018); О. Колубаєва, звертається до Галицького регіонального естрадного пісенного надбання, в контексті загальнонаціонального масштабу із притаманною традицією та неповторністю «в контексті складних трансформаційних процесів ... як академічної, так і естрадної сфери (Колубаєв, 2014: 15).

Наступною складовою, постають публіцистичні нариси дослідження постатей українських

естрадних співаків – Дмитра Гнатюка (Ю. Станішевський), Миколи Мозгового (О. Мозгова), Раїси Кириченко (Я. Руденко), Оксани Білозір (А. Рудницька), Володимира Івасюка (П. Нечасєва), Ніни Матвієнко (Р. Віккерс), Назарія Яремчука (Я. Кибич), Павла Дворського (О. Довгань), У. Конвалюк, В. Добржанський, М. Бакай), Андрія Кузьменка, Софії Ротару, Верки Сердючки (Андрія Данилка) (У. Конвалюк).

Щодо теоретичного напрацювання у сфері формування співака останніх років (котрі певною мірою торкаються і естрадного співу), варто відзначити посібникову літературу Н. Дрожжиної (Дрожжина, 2019), З. Рось (Рось, 2019), Г. Стасько (Статькл, 2018), В. Откидач (Вінниця, 2013), Н. Фаломєєвої (Суми, 2021) та ін. У царині досліджень естрадного співу виокремлюється ґроно публікацій Н. Дрожжиної, А. Боднарчук, Хр. Охитви, Т. Самої, Н. Фаріної та Т. Тимошенко, М. Сухолової, С. Кишакевич та ін. Варто відзначити праці автора статті «Американізований «метод трубочки» як елемент розвитку естрадного вокаліста-початківця» (Бойчук, 2020: 125–127), «До питання естрадно-фольклорних композицій в українському мас-медійному просторі сьогодення» (Бойчук, 2021: 10–11), «Культура співу – невід'ємний сегмент формування індивідууму естрадного співака» (Бойчук, 2022: 7–10), «Наративи формування аспектів виконавської майстерності естрадного співака» (Бойчук, 2022: 84–93), котрі певною мірою дефініціюють спектральність досліджуваного феномену.

Мета статті – проаналізувати ключові елементи синтезуючої складової теоретичних основ формування естрадного співака України у соціумі сьогодення.

Виклад основного матеріалу. Музику, як розуміння цілісного мистецтва варто розглядати з огляду полотна, у якому вокальна та інструментальна складова знаходяться у тісному взаємозв'язку. Це, як імпресіоністична естетика, яка досяглася завдяки синтезу мистецтв. Не існувало б такої музики Дебюссі, якби не образотворче мислення Клода Моне. Тому, голос, як фізіологічний інструмент людини та музичний інструмент, як технічний виконавець, мають багато споріднених рис у вираженні

музичного змісту. Інтонанція – поняття доволі широкого використання. Як у фонетиці, так і в музиці, її ключове визначення, це – спосіб вираження за допомогою тону, ритму, темпу, наголосу, а відтак, і «відтворення висоти звуку, що є однією з найголовніших умов вокального виконання» (Рось, 219: 9). У вокальній музиці, якісна інтонація бере свій початок від правильного *звукотворення*, як «певного співацького еталону вокально-виконавських традицій різних епох із врахуванням стилістично-жанрових особливостей репертуару» (Ластовецька, 2016: 176).

Варто звернутися до *дихання*, як одного з найважливіших чинників якісної інтонації, якій характерна чистота звуку, сила, стійкість та динамізм. Технічні можливості голосу, беззаперечно залежать від дихання. Досвідченим співакам легше виміряти амплітуду повітряного тиску та саму кількість дихання, яку потребує та чи інша фраза. Адже, основне завдання вокаліста – уміти співати на «затриманому диханні» (нижньореберному – діафрагматичному), в якому власне діафрагма буде виконувати функцію повітряного резервуару (повітряного запасу). Початківцям, на осмислення співацького дихання необхідно чимало часу. Часто, недосвідчений вокаліст припускається звичних помилок: беручи додаткове дихання посеред фрази, при цьому, розриваючи її, чи втративши опору звуку при її закінченні. В обидвох випадках, голос рефлекторно швидко відреагує на ці помилки і втратить чистоту інтонації, стійкість звучання та тембральну «пишність».

Варто навести приклад аналогу в інструментальній музиці. Зокрема, у процесі опанування грою на баяні-акордеоні, де легенькими служить міх. Саме від ведення та зміни міху залежить як загальний звуковидобувний процес так і фразування та динамічна шкала. Тому, міховедення має властивість живого організму щодо дихання виконавця під час гри та при його зміні у напрямку руху, і «дає можливість відтворення найрізноманітніших характеристик та нюансів звуку» (Сташевський, 2011: 87).

Атака звуку, не менш важлива складова, від якої залежить сила подачі імпульсу голосом. Атака бере участь у звуковидобуванні і має вплив на подальше формування звуку. Розрізняючи три ключові види атак (тверду, м'яку і придихову), використовуємо різну потужність роботи гортані. Тому, тверду атаку часто використовують при розспівках на *staccato*, для того щоб активізувати роботу діафрагми і відповідно голосу. Цей штрих, примушує виштовхувати економну кількість пові-

тря, а гортань – вдаряти звук, наче, молоточком по струні фортепіано, роблячи його чітким і спрямованим. М'яку атаку ми використовуємо частіше, початково-формуємо звук в головному резонаторі. На думку автора статті, це такий вид атаки, коли звук має час відтворитися спочатку в думці, а вже потім вийти на ззовні (особливо помічаємо такий вид атаки у кантиленних жанрах). Придихова атака, це так званий взірць «двох звуків», коли чітко чуємо лише другий з них. Перший же, виступає в ролі «вокального спец-ефекту» (придиху над нотою). Такий прийом часто використовується у естрадному співі, зокрема – у джазовому та блюзовому виконавстві.

Прикладом порівняння *спів – інструмент* може стати гра на акордеоні. Тут, від атаки, правильного замаху та чіткого натиску пальця на клавішу (туше), залежить звук у поєднанні із міховеденням. Адже, відпрацьовуючи принцип точності туше, ми добиваємось чіткості у виконанні, а відтак, виразності у самій грі та звуковидобуванні.

Музика – це мова звуків, урізноманітнена тембральними фарбами, злагоджена гармонічно та упорядкована ритмічно. Водночас, вище вказані музичні складові не мають сили дії без змістового наповнення. Музика вмє вразити як легкістю звукового польоту і «буффанізмом», так і величністю та гучністю «серйозної» драми чи трагедії. Кожен твір носить в собі закладене композитором «лібрето» із життєвих ресурсів та психологічних переживань, а часто і автобіографічного віддзеркалення. Така контрастність жанрів зумовлює урізноманітнення вокальної музично-виразової здатності. Основним засобом музичної виразності постає *мелодія*, яка формує основу художньої думки, а наявність підпорядкованого супроводу виконує роль збагачення мелодичного вислову та змістовного доповнення через фактурні ознаки. У вокальній музиці ведення мелодії доволі «ювелірна» робота, враховуючи всі елементи керування голосом при інтонації: відчуття її розвитку у висхідному та низхідному напрямках, чистоти та чіткості, ритмічно-арифметичної точності та рельєфності філірування кожного мелодичного руху і при цьому не втрачаючи самої «опори дихання». Ці компоненти мелодичної лінії простежуємо і у інструментальному мистецтві. Ведення мелодії, її кульмінаційна точна та сила звучання має чітко відобразити людський голос, наповнюючи його композиторським задумом крізь призму художнього образу.

В чіткості та вправності виконання мелодії важливу роль відіграють *артикуляція* та *дикція*, які загальновідомі фонетичні норми з української

мови, що ускладнені навичками вокальної техніки. Мова йде про правильне відкривання рота, активної роботи органів мовлення, співставлення «букви» і «звуку», а за тим, формування слова, як мовної одиниці, що вибудовує музичну фразу та речення.

В контексті даної розвідки варто згадати про *штрихи* (*legato, non legato, staccato, portamento, marcato* т.д), які у поєднанні з ритмічними комбінаціями розкривають технічно-виразне полотно вокальної мелодики. Водночас, штрихи можна розглядати крізь призму звукообразжальних можливостей, де вони допомагають краще розкрити темброву індивідуальність співака. Відтак, штрихи утворюють основу вправ для голосу, як «цілеспрямовану людську діяльність для досягнення певної майстерності у конкретній галузі» (Стасько, 2018: 10). Варто наголосити, майстерність співу побудована саме на засадах опанування технічними можливостями голосу. Так, лінія артикуляційної та штрихової палітри виконує невід’ємну функцію у формуванні виконавської вправності музиканта, його професійних навичок на різних етапах навчання та виховання.

З предмету «фізика» нам відомо про звук, як фізичне явище, яке виникає внаслідок коливання пружного тіла. У співаків таку функцію виконують голосові зв’язки, які залежать від фізіологічних властивостей людини. Гучність – це отожнене поняття динаміки в музиці, де помічним засобом динамічних можливостей голосу виступає *акустика приміщення*. Саме вона надає додаткові можливості для кращого розкриття тембральної природи індивідуума. Майстерне виконання динамічних відтінків дає змогу як найкраще передати образність музичного твору, розкрити її контрастні сторони, жанрові особливості, а також виступає свідченням якісної підготовки виконавця-вокаліста. Відчуття динамічних змін – це, ніби *рецепторна здатність* (курсив мій – А. Б.) відчувати початок фрази, її динамічний розвиток, вершину і спад. Крім цього, динамічна шкала допомагає визначити інтонаційний тип фрази: розповідний, закличний чи питальний.

Таким чином, вокальна музика у сфері естрадного виконавства – має здатність висловлюватися не менш зрозуміло, ніж література та образотворче мистецтво. Комплексне використання і майстерне володіння засобами музичної виразності дозволяє співаку відчувати музичний твір як цілісну побудову зі вступом, основною частиною і розв’язкою, проводячи паралелі з словотвором, у якому має місце вступ, основна частина і кінцівка.

Невід’ємним компонентом формування естрадного співака постає розуміння культури співу. Вокальна культура передбачає здатність до передачі художнього образу вокального твору шляхом оволодіння голосовим апаратом при наявності відповідних знань та умінь, які дозволяють вирішувати художні й технічні завдання, що постають перед виконавцем. Загальне визначення терміну «вокальна культура» надала науковець Л. Гавриленко. На її думку, основа вокальної культури – це здатність до втілення художньообразного змісту вокального твору шляхом використання сукупності елементарних знань з вокального мистецтва та виконавських навичок (Гавриленко, 2014).

У цьому контексті, особливості вокальної культури певною мірою окреслює Д. Осіпок, феномен першочергово уособлює «здатність співака до передачі художнього образу вокального твору шляхом оволодіння голосовим апаратом, наявності відповідних знань та умінь, які дозволяють вирішувати технічні та художні завдання, що постають перед виконавцем» (Осіпок, 2019: 135).

У дослідженні Чжу Цзюньцяо з проблем формування вокальної культури ми черпаємо наступне припущення, щодо самого визначення розуміння терміну та його специфічної складової «художньо-виконавська майстерність, специфічно-технічна та професійно-педагогічна майстерність в яких характерним є обов’язковий прояв виконавської неповторності» (Цзюньцяо, 2016: 44).

Синтезуючою складовою вокально-інтонаційної градації виразності у співі постає співвідношення з самою культурою співу. Таке поєднання дає можливість уніфікації феномену на концертній естраді, розкрити вокальну складову із образним осмисленням та харизматичним впливом на слухача крізь призму репертуарного розмаїття.

Пріоритетним елементом формування культури естрадного співака, як яскравого артиста є *образ*. Це не торкається лише того, в чому одягнений артист на сцені. Образ починається із розуміння того про що я співаю, який жанр носить моя композиція і якими засобами я можу передати дану драматургію твору. Ознайомлення з текстом є першим кроком до формування музичного образу, так як все починається із осмислення. Другим і найважливішим етапом є музика, яка заставить співака творчо думати, яким чином відтворити музичний задум і підкреслити важливість даного лібрето. Пісня – це не менш цікавий від опери жанр, який не зважаючи на свій мінімалізм в обсязі включає вступ, основну частину, кульмінацію і кінцівку. Тож, перед арти-

стом постає нелегке випробування – впродовж декількох хвилин на сцені, показати дві сторони мистецтва музики і театру та «визначити сенс існування сценічного героя в контексті твору і виразити це як інтонаційними, так і зовнішніми проявами» (Ткаченко, 2017: 195). Під поняттям образу варто розуміти перелік допоміжних елементів, які беруть участь у створенні естрадного номеру (сценічно-театральна постановка, хореографія, світлове оформлення, специфічні ефекти та декорації) та в сукупності підсилять естетичний вигляд всієї композиційної будови.

Також, культура співу унеможливується без наявності *харизми*. Маючи голос, за усіма його природними характеристиками, з тембральним забарвленням та красою, співак не має потенційної сили привернути увагу глядача при повній відсутності харизми, яка служить контактуючою складовою із залом. Осанка, погляд, рухи, темперамент, емоційний контроль – це дрібниці, які помітні і стають підмічені публікою. В харизмі приховується таємна сила артиста, яка приносить йому успіх та визнання на сцені. Варто зазначити, що харизма – це риса, яка дана не кожному виконавцеві, проте, той, хто нею наділений є яскравішим і різножанровим артистом, цікавим та завжди в новому образі перед аудиторією. Харизматичний співак естради володіє вмінням швидко та вправно приймати на себе різні ампула. Особливістю володіння харизмою, як здатністю підкоряти аудиторію (публіку) постає професійність вокаліста, магічне оперування аудиторією власним голосом та сценічною поведінкою, подачею пісенного матеріалу «властивістю обдарування, винятковістю або здібністю особистості» (Гмиріна, 2018: 112).

Проблемним питанням у вокалістів постає *підбір репертуру*. Потрібно наголосити, в куль-

турні рамки співу входить підбір високо-художніх творів для повноцінного розвитку голосового апарату та оволодінням вокальними техніками (українська народна та естрадна пісня в сучасному аранжуванні та трансформаційних аспектах у відповідності до розмаїтих стильових та ритмічних пульсацій, твори світової естрадної класики, джазові композиції, хіти естрадної та джазової музики і т.д.). Влучними постулатами вважається практична сторона дослідження репертуарних тенденцій естрадного співака Н. Дрожжиною «репертуар добирається з урахування вокальної та художньо-виконавської підготовки ... із доступністю у вокально-технічному та музично-художньому планах, корисним для розвитку голосу, культури ... на певному етапі становлення творчої особистості» (Дрожжина, 2019: 180).

Висновки. Таким чином, вокально-інтонаційної виразність та культура співу – це комплекс елементів вокальної техніки в поєднанні із внутрішніми та зовнішніми чинниками, завдяки яким музичний твір набуває професійного виконання, якісного звучання та яскравого розкриття у всій своїй фактурній багатогранності та художньому осмисленні закладеного композиторського задуму. Сплетіння конструктивних особливостей постає засобом втілення художнього образу котрий апелює до розкриття творчого задуму композиторського письма через виконавську інтерпретацію. Ключовим аспектом постає питання збереження творчої індивідуальності та неповторності у вокальному виконавстві крізь призму внутрішніх відчуттів та душевних переживань зі збереженням моральних рамок та норм зовнішньої етики в контексті основ формування естрадного співака.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бобул І. Жанрові форми та стильові конотації вокально-естрадного виконавства в музичній культурі України кінця ХХ – початку ХХІ століття: автореф. дис. ... канд. мистецтвозн.: спец. 26.00.01 «Теорія та історія культури». Київ, 2018. 23 с.
2. Бойчук А. Американізований «метод трубочки» як елемент розвитку естрадного вокаліста-початківця. *У діалозі з музикою: зб. матер. І-ї міжнар.наук.-практ. конф. (Ужгород, 30 квітня – 1 травня 2020)*. Ужгород, 2020. С. 125–127.
3. Бойчук А. До питання естрадно-фольклорних композицій в українському мас-медійному просторі сьогодення. *Rozwój nowoczesnej edukacji i nauki – stan, problemy, perspektywy. Tom X: Efekty uczestnictwa w rozwoju nauk i edukacji na odległość* / [Red.: J. Grzesiak, I. Zymomrya, W. Ilnytskyj]. Konin – Uzhorod – Chersoń: Poswit, 2021. Pp. 10–11. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/6144/1/Kalinichenko%20T.%20.pdf>
4. Бойчук А. Культура співу – невід’ємний сегмент формування індивідууму естрадного співака. *Актуальні проблеми розвитку українського мистецтва: культурологічний, мистецтвознавчий, педагогічний аспекти: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (Луцьк, 17–19 червня 2022)*. Волинський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк: Видавничий дім «Гельветика», 2022. С. 7–10. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/41525/1/M_Malakhova_APRUMKMPA_IM.pdf
5. Бойчук А. Наративи формування аспектів виконавської майстерності естрадного співака. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного*

- університету імені Івана Франка / [ред.-упоряд. М. Пантюк, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря]. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 53. Том 1. С. 84–93. URL: http://www.aphn-journal.in.ua/archive/53_2022/part_1/11.pdf
6. Гавриленко Л. Формування основ вокальної культури молодших школярів. *Мистецтво та освіта*. 2014. № 3 (73). С. 8–12. URL: <https://artedu.com.ua/index.php/adm/issue/view/45>
7. Гмиріна С. Розвиток харизматичних якостей соліста-вокаліста у процесі фахової підготовки. *Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі*. 2018. № 3. С. 110–115. URL: <https://mmod.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/154/124>
8. Дрожжина Н. Вокальне мистецтво естради: історія, теорія, практика: навч. підруч. [для здобув. ступеня магістра ЗВО культури і мистецтв III–IV рівнів акредитації зі спец. 025 «Музичне мистецтво» спец. «Музичне мистецтво естради»]. Харків: Видавництво «Естет Принт», 2019. 336 с.
9. Колубаєв О. Галицька популярна пісня в процесі еволюції регіональної традиції естрадно-музичного мистецтва: автореф. дис. ... канд. мистецтвозн.: спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Одеса, 2014. 20 с.
10. Ластовецька М. Формування навичок вокального академічного звукоутворення в майбутніх фахівців з музичного мистецтва. *Актуальні питання мистецької освіти та виховання*. 2016. Вип. 2 (8). С. 171–182.
11. Мозговий М. Становлення і тенденції розвитку української естрадної пісні: автореферат дис. канд. мистецтвозн.: спец. 17.00.01 «Теорія та історія культури». Київ, 2007. 19 с.
12. Осіпок Д. Формування культури співу майбутнього викладача музичного мистецтва. *Збірник наукових праць I Міжнар. між дисциплін. наук.-практ. конф. «Голос представників голосомовних професій: актуальні проблеми, досвід та інновації» (ХНПУ ім. Г. Сковороди, 16 квітня 2019)*. Харків: ХНПУ, 2019. С. 134–137.
13. Рось З. Особливості роботи з розвитку вокально-виконавської техніки естрадно-джазових співаків: навч. посіб. з метод. рекомендац. Івано-Франківськ: «СІМІК», 2019. 66 с.
14. Рябуха Т. Витоки та інтонаційні складові української пісенної естради: автореф. дис. ... канд. мистецтвозн.: спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Харків, 2017. 20 с.
15. Стасько Г. Основи технології звукоутворення у сучасній практиці виховання голосу: навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ, 2018. 330 с.
16. Сташевський А. Художньо-виражальні можливості концертного баяна на тлі музичного інструментарію. *Наукові записки. Серія: Мистецтвознавство*. 2011. № 1. С. 85–90. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/726/1/Stashevskuj.pdf>
17. Ткаченко М. До проблеми втілення художнього образу вокального твору засобами сценічної виразності (у контексті виконавської підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва). *Педагогічні науки: зб. наук. праць*. 2017. Вип. LXXV. Т. 2. С. 192–195. URL: <https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/article/view/1407>
18. Цзюньцяо Чжу. Формування вокальної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі професійної підготовки: дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Київ, 2016. 299 с.

REFERENCES

1. Bobul, I. (2018). *Zhanrovi formy ta stylovi konotatsii vokalno-estradnoho vykonavstva v muzychnii kulturi Ukrainy kintsia XX – pochatku XXI stolittia* [Genre forms and stylistic connotations of vocal pop performance in the musical culture of Ukraine at the end of the 20th – beginning of the 21st century]: *avtoref. dys. ... kand. mystetstvozn.: spets. 26.00.01 "Teoriia ta istoriia kultury"*. Kyiv. 23 s. [in Ukrainian].
2. Boichuk, A. (2020). *Amerikanizovanyi "metod trubochky" yak element rozvytku estradnoho vokalista-pochatkivtsia* [The Americanized "tube method" as an element in the development of a a beginner pop singer]. *U dialozi z muzykoiu: zb. mater. I-yi mizhnar.nauk.-prakt. konf. (Uzhhorod, 30 kvitnia – 1 travnia 2020)*. Uzhhorod. Pp. 125–127. [in Ukrainian].
3. Boichuk, A. (2021). *Do pytannia estradno-folklornykh kompozitsii v ukrainskomu mas-mediinomu prostori sohodennia* [To the question of pop and folklore compositions in the Ukrainian mass media space today]. *Rozwój nowoczesnej edukacji i nauki – stan, problemy, perspektywy. Tom X: Efekty uczestnictwa w rozwoju nauk i edukacji na odległość* / [Red.: J. Grzesiak, I. Zymomrya, W. Ilnytskyj]. Konin – Uzhorod – Chersoń: Poswit. Pp. 10–11. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/6144/1/Kalinichenko%20T.%20.pdf> [in Ukrainian].
4. Boichuk, A. (2022). *Kultura spivu – nevidiemnyi sehment formuvannia indivuduumu estradnoho spivaka* [The culture of singing is an integral part of the formation of an individual pop singer]. *Aktualni problemy rozvytku ukrainskoho mystetstva: kulturolohichni, mystetstvoznavchyi, pedahohichni aspekty: materialy VII Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (Lutsk, 17–19 chervnia 2022)*. Volynskiy natsionalnyi universytet imeni Lesi Ukrainky. Lutsk: Vydavnychiy dim "Helvetyka". Pp. 7–10. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/41525/1/M_Malakhova_APRUMKMPA_IM.pdf [in Ukrainian].
5. Boichuk, A. (2022). *Naratyvy formuvannia aspektiv vykonavskoi maisternosti estradnoho spivaka* [The narratives formation aspects of performance skills pop singer]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk: mizhvuzivskiy zbirnyk naukovykh prats molodykh vchenykh Drohobyt'skoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka* / [red.-uporiad. M. Pantiuk, A. Dushniy, V. Ilnytskyi, I. Zymomria]. Drohobych: Vydavnychiy dim "Helvetyka". Vyp. 53. Tom 1. Pp. 84–93. URL: http://www.aphn-journal.in.ua/archive/53_2022/part_1/11.pdf [in Ukrainian].
6. Havrylenko, L. (2014). *Formuvannia osnov vokalnoi kultury molodshykh shkolariv* [Formation of the foundations of vocal culture of younger schoolchildren]. *Mystetstvo ta osvita*. № 3 (73). Pp. 8–12. URL: <https://artedu.com.ua/index.php/adm/issue/view/45> [in Ukrainian].
7. Hmyrina, S. (2018). *Rozvytok kharyzmatychnykh yakosteï solista-vokalista u protsesi fakhovoi pidhotovky* [Development of charismatic qualities of a soloist-singer in the process of professional training]. *Muzychne mystetstvo v*

osvitolohichnomu dyskursi. № 3. Pp. 110–115. URL: <https://mmod.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/154/124> [in Ukrainian].

8. Drozhzhyna, N. (2019). *Vokalne mystetstvo estrady: istoriia, teoriia, praktyka* [Vocal art of pop music: history, theory, practice]: *navch. pidruch. [dlia zdobuv. stupenia mahistra ZVO kultury i mystetstv III–IV rivniv akredytatsii zi spets. 025 “Muzychne mystetstvo” spets. “Muzychne mystetstvo estrady”]*. Kharkiv: Vydavnytstvo “Estet Prynt”. 336 s. [in Ukrainian].

9. Kolubaiev, O. (2014). *Halytska populiarna pisnia v protsesi evoliutsii rehionalnoi tradytsii estradno-muzychnoho mystetstva* [Galician popular song in the process of evolution of the regional tradition of pop music art]: *avtoref. dys. ... kand. mystetstvozn.: spets. 17.00.03 “Muzychne mystetstvo”*. Odesa. 20 s. [in Ukrainian].

10. Lastovetska, M. (2016). *Formuvannia navychok vokalnoho akademichnoho zvukoutvorennia v maibutnikh fakhivtsiv z muzychnoho mystetstva* [Formation of the academic vocal sound production skills in the future music art specialists]. *Aktualni pytannia mystetskoï osvity ta vykhovannia*. Vyp. 2 (8). Pp. 171–182. [in Ukrainian].

11. Mozghovyi, M. (2007). *Stanovlennia i tendentsii rozvytku ukrainskoi estradnoi pisni* [Formation and development trends of Ukrainian pop song]: *avtoreferat dys. kand. mystetstvozn.: spets. 17.00.01 “Teoriia ta istoriia kultury”*. Kyiv. 19 s. [in Ukrainian].

12. Osipok, D. (2019). *Formuvannia kultury spivu maibutnoho vykladacha muzychnoho mystetstva* [Formation of the singing culture of the future music teacher]. *Zbirnyk naukovykh prats I Mizhnar. mizh dystsyplin. nauk.-prakt. konf. “Holos predstavnykiv holosomovnykh profesii: aktualni problemy, dosvid ta innovatsii” (KhNPU im. H. Skovorody, 16 kvitnia 2019)*. Kharkiv: KhNPU. Pp. 134–137. [in Ukrainian].

13. Ros, Z. (2019). *Osoblyvosti roboty z rozvytku vokalno-vykonavskoi tekhniki estradno-dzhazovykh spivakiv* [Peculiarities of the work on the development of the vocal performance technique of pop and jazz singers]: *navch. posib. z metod. rekomend.* Ivano-Frankivsk: “SIMYK”. 66 s. [in Ukrainian].

14. Riabukha, T. (2017). *Vytoky ta intonatsiini skladovi ukrainskoi pisennoi estrady* [Origins and intonation components of Ukrainian pop music]: *avtoref. dys. ... kand. mystetstvozn.: spets. 17.00.03 “Muzychne mystetstvo”*. Kharkiv. 20 s. [in Ukrainian].

15. Stasko, H. (2018). *Osnovy tekhnolohii zvukoutvorennia u suchasniï praktytsi vykhovannia holosu* [Fundamentals of sound production technology in modern practice of voice training]: *navch.-metod. posib.* Ivano-Frankivsk. 330 s. [in Ukrainian].

16. Stashevskiy, A. (2011). *Khudozhno-vyrazhalni mozhyvosti kontsertnoho baiana na tli muzychnoho instrumentarii* [Artistic and expressive possibilities of concert accordion against the background of musical instruments]. *Naukovi zapysky. Seriia: Mystetstvoznavstvo*. № 1. Pp. 85–90. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/726/1/Stashevskuj.pdf> [in Ukrainian].

17. Tkachenko, M. (2017). *Do problemy vtillennia khudozhnoho obrazu vokalnoho tvoriv zasobamy stsenichnoi vyraznosti (u konteksti vykonavskoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva)* [To the problem of realizing the artistic image of a vocal work by means of stage expressiveness (in the context of performance training of future music teachers)]. *Pedahohichni nauky: zb. nauk. prats*. Vyp. LXXV. T. 2. Pp. 192–195. URL: <https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/article/view/1407> [in Ukrainian].

18. Tszuentsiao, Chzhu (2016). *Formuvannia vokalnoi kultury maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva u protsesi profesiinoï pidhotovky* [Formation of vocal culture of future music teachers in the process of professional training]: *dys. ... kand. ped. nauk: spets. 13.00.04 “Teoriia i metodyka profesiinoï osvity”*. Kyiv. 299 s. [in Ukrainian].